

**Usmernenie Pamiatkového úradu SR k spracovaniu
dokumentácie
„Urbanisticko–historický výskum“**

Metodické usmernenie je interný materiál Pamiatkového úradu SR. Akceptovanie metodického usmernenia zo strany spracovateľov je jedným zo základných predpokladov kladného posúdenia odbornou–metodickou komisiou PÚ SR a vydania súhlasného vyjadrenia Pamiatkového úradu SR k posudzovanému materiálu.

Cieľom metodického usmernenia je zabezpečiť jednotný postup pri spracovaní odborného materiálu.

Pri spracovaní usmernenia boli použité podklady:

- Zákon NR SR č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení zákona v znení neskorších predpisov(ďalej len „pamiatkový zákon“)
- Zásady ochrany pamiatkových území, Metodické usmernenie Ministerstva kultúry SR k § 29 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu, vydané v auguste 2002
- Vyhláška MK SR č. 253/2010 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o ochrane pamiatkového fondu, (ďalej len „vyhláška“)
- Vyhláška MŽP SR č. 55/2001 o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii
- Usmernenie orgánov územného plánovania vo väzbe na § 29 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu, uverejnené vo Vestníku MŽP SR, ročník X, 2002, čiastka 5, Časť III. „Stanoviská, správy a informácie, strana 87 a 88
- Zákon č. 479/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Európsky dohovor o krajine č.515/2005 Z. z. (EDoK)
- Medzinárodné dokumenty ICOMOS o ochrane kultúrneho dedičstva

Základné pojmy:

Pamiatková hodnota (§ 2 ods. 2 pamiatkového zákona) je súhrn významných historických, spoločenských, krajinných, urbanistických, architektonických, vedeckých, technických, výtvarných alebo umelecko-remeselných hodnôt, pre ktoré môžu byť veci predmetom individuálnej alebo územnej ochrany.

Pamiatkové územie (§ 2 ods. 4 pamiatkového zákona) je sídelný územný celok alebo krajinný územný celok sústredených pamiatkových hodnôt alebo archeologických nálezov a archeologických nálezísk, ktorý je z dôvodu ich ochrany podľa tohto zákona vyhlásený za pamiatkovú rezerváciu alebo pamiatkovú zónu.

Pamiatková rezervácia (§ 16, ods.1 pamiatkového zákona) je územie s uceleným historickým sídelným usporiadaním a s veľkou koncentráciou nehnuteľných kultúrnych pamiatok, alebo územie so skupinami významných archeologických nálezov a archeologických nálezísk, ktoré možno topograficky vymedziť (ďalej len „PR“).

Pamiatková zóna (§ 17 ods.1 pamiatkového zákona) je územie s historickým sídelným usporiadaním, územie kultúrnej krajiny s pamiatkovými hodnotami alebo územie s archeologickými nálezmi a archeologickými náleziskami, ktoré je možno topograficky vymedziť (ďalej len „PZ“).

Ochrana pamiatkového fondu (§ 2 ods. 7 pamiatkového zákona) je súhrn činností a opatrení zameraných na identifikáciu, výskum, evidenciu, zachovanie, obnovu, reštaurovanie, regeneráciu, využívanie a prezentáciu kultúrnych pamiatok a pamiatkových území.

Základná ochrana pamiatkového územia (§ 29 ods. 1 pamiatkového zákona) je súhrn činností a opatrení, ktorými orgány štátnej správy a orgány územnej samosprávy v spolupráci s vlastníkmi nehnuteľností zabezpečujú zachovanie pamiatkových hodnôt v území, ich dobrý technický, prevádzkový a estetický stav, ako aj vhodný spôsob využitia jednotlivých stavieb, areálov alebo urbanistických súborov a vhodné technické vybavenie pamiatkového územia.

Pamiatkový výskum (§ 35 ods.1, ods. 2, ods. 3 pamiatkového zákona) je odborná činnosť zameraná na získavanie poznatkov o kultúrnych pamiatkach, **pamiatkových územiach**, archeologických nálezoch a o archeologických náleziskách. Vykonáva sa na prípravu obnovy a reštaurovania kultúrnych pamiatok a úpravy nehnuteľností v pamiatkových územiach, na záchranu archeologických nálezov, na vypracovanie **zásad ochrany pamiatkových území** a vedecké a dokumentačné účely. Výskum môže vykonávať len fyzická osoba s osobitnou odbornou spôsobilosťou v príslušnom odbore, na základe osvedčenia vydaného ministerstvom kultúry na 5 rokov. (V § 35 písm. c) ods. 4 pamiatkového zákona je uvedená osobitná odborná spôsobilosť v odbore urbanisticko—historický výskum)

Zásady ochrany pamiatkového územia (§ 29 ods. 2 pamiatkového zákona) sú dokumentom na vykonávanie základnej ochrany, ktorý vypracúva krajský pamiatkový úrad, alebo osoba oprávnená podľa § 35 ods. 3 zákona – teda osoba s osobitnou odbornou spôsobilosťou v príslušnom odbore, na základe osvedčenia vydaného Ministerstvom kultúry SR.

Krajina

je časť územia, tak ako ju vnímajú ľudia, ktorej charakter je výsledkom činností a vzájomného pôsobenia prírodných alebo ľudských faktorov

Ochrana krajiny

sú činnosti smerujúce k zachovaniu a udržaniu významných alebo charakteristických čŕt krajiny vyplývajúcich z jej historického dedičstva a prírodného usporiadania alebo ľudskej aktivity

O výskume všeobecne:

V zmysle §7 vyhlášky platí pre všetky výskumy:

- Výskumná dokumentácia sa odovzdáva ako uzavretý dokument s číslovanými stranami.
- Súčasťou každej výskumnej dokumentácie je aj jej elektronická verzia, ktorá musí byť obsahovo totožná s vytlačenou verziou. Elektronická verzia sa odovzdáva inštitúciám podľa § 39 ods. 9 zákona vo formáte zabraňujúcom zmene údajov.
- Výskumná dokumentácia, spracovaná viacerými fyzickými osobami, obsahuje určenie spracovateľského podielu k jednotlivým častiam výskumnej dokumentácie tak, aby bolo možné nezameniteľne určiť charakter a výsledok vykonanej odbornej činnosti fyzickej osoby, ktorá sa podieľala na spracovaní výskumnej dokumentácie.

Urbanisticko–historický výskum sa spracováva pre potrebu poznania pamiatkových hodnôt územia a pre spracovanie zásad ochrany, obnovy a prezentácie hodnôt územia (ďalej len „zásady“). Pamiatkové hodnoty sú dané urbanistickým a stavebno–historickým vývojom územia, polohou sídla v krajinnej konfigurácii, urbanistickým riešením, objemovou skladbou, panorámou, siluetou, hodnotou jednotlivých architektúr, technických pamiatok, zelene, atď. Dokumentácia urbanisticko–historického výskumu vychádza z poznatkov individuálnych architektonicko–historických, umelecko–historických a archeologických výskumov jednotlivých objektov, prípadne blokov a archívnych výskumov.

Návrh zásad nie je možné spracovať bez analýzy historických a pamiatkových hodnôt územia, teda bez urbanisticko–historického výskumu. Návrh zásad stručne sumarizuje výsledky výskumu, v ktorom sú zadefinované pamiatkové hodnoty územia. Pri spracovaní návrhu zásad je potrebné rozlišovať špecifiká územia, či ide o sídlo mestského, vidieckeho alebo špeciálneho charakteru (napr. kultúrna krajina s technickými dielami, archeologická lokalita a pod.) s konkrétnou charakteristikou vývoja osídlenia a zástavby (poľnohospodárska, kúpeľná, výrobná, hutnícka, banícka, obdobie socialistického realizmu, a v ďalšom čase je aktuálna aj novodobá architektúra druhej polovice XX. stor. ...).

V § 9 ods. 1 vyhlášky je uvedený **obsah dokumentácie urbanisticko–historického výskumu**:

- a) základné údaje o území
- b) parcelné vymedzenie hraníc územia podľa platného rozhodnutia o vyhlásení pamiatkového územia,
- c) údaje o zadaní a spracovaní výskumu, vrátane rozhodnutia, na základe ktorého sa vykonáva,
- d) údaje o územnoplánovacej dokumentácii, podkladoch, prameňoch a použitej literatúre a predchádzajúcich výskumoch
- e) historický a urbanisticko–architektonický vývoj územia
- f) charakteristika pamiatkových hodnôt územia s dôrazom na špecifikáciu jednotlivých typov štruktúr a prvkov územia, pôdorysnú dispozíciu, vývoj a súčasný stav parcelácie v pamiatkovom území, charakteristiku spôsobu zástavby, hmotovú skladbu, urbanistickú kompozíciu a rozsah zachovania historickej štruktúry, dominanty a výškové zónovanie jednotlivých blokov zástavby, siluetu, panorámu územia, vyhodnotenie pamiatkových hodnôt pamiatkového územia a odôvodnenie ich ochrany
- g) návrh zásad ochrany, obnovy a prezentácie hodnôt územia (ďalej len „návrh zásad“)
- h) fotografickú dokumentáciu skúmaného územia najmä historickú a súčasnú fotodokumentáciu a významné interiérové a diaľkové pohľady,

- i) grafickú dokumentáciu skúmaného územia, najmä mapu širších vzťahov, vymedzenie pamiatkového územia a ochranného pásma, rozbor pamiatkových hodnôt objektov a priestorov v pamiatkovom území, územný priemet návrhu zásad ochrany pamiatkového územia, historickú katastrálnu mapu alebo ortofotomapu.

Na § 9 ods. 1 písm.g) návrh zásad ochrany, obnovy a prezentácie hodnôt územia priamo nadväzuje § 9 ods. 2 písm. a) až e) vyhlášky, kde je uvedený obsah požiadaviek, ktoré má návrh zásad ochrany, obnovy a prezentácie hodnôt územia obsahovať.

Základným predpokladom pre vypracovanie dokumentácie výskumu je podrobné vizuálne **získanie poznatkov o území** a ďalej uvedené podklady. U veľkých území odporúčame plochu rozdeliť na sektory prípadne bloky, ktoré je potrebné z dôvodu prehľadnosti jasne vymedziť, označiť a zakresliť do samostatného výkresu – katastrálnej mapy.

Podkladmi výskumu sú najmä:

- návrh na vyhlásenie pamiatkového územia a doklad o vyhlásení
- výpis z ÚZPF
- aktuálna katastrálna mapa
- územnoplánovacia dokumentácia (súčasná aj historická)
- historické mapy a historické katastrálne mapy
- ortofotomapy a letecké fotografie (súčasná a historická)
- mapa reliéfu
- 3D modely urbanistickej štruktúry a krajiny (virtuálne, reálne modely)
- historické pôdorysy a veduty,
- historické fotografie a pohľadnice
- kultúrno-historické, sociologické, krajinno-ekologické štúdie a analýzy
- historicko-architektonické výskumy objektov
- archeologické výskumy
- archívne dokumenty
- historické pramene
- ďalšia dostupná dokumentácia - staršie urbanistické výskumy (napr. zásady pamiatkovej starostlivosti)

Terénny obhliadkový výskum v rámci charakteristiky širších vzťahov zamerať na:

- situovanie pamiatkového územia,
- jeho prírodné a urbanistické prostredie,
- konfiguráciu terénu,
- vodné toky a plochy ovplyvňujúce charakter pamiatkového územia,
- ďalšie špecifické javy prostredia, v ktorom sa nachádza.

V rámci výskumu samotného pamiatkového územia zamerať sa na všetky jeho **základné charakteristické črty**, najmä na:

- pôdorysnú schému,
- parceláciu,
- charakter a štruktúru zástavby vrátane slohového zastúpenia,
- objemovú skladbu zástavby,
- výškové zónovanie a urbanistické priestorové vzťahy najmä dominant,
- strešné roviny,
- charakteristické druhy architektúr (po typologickej stránke) výtvarné prvky,
- drobnú architektúru,
- zeleň - postavenie zelene v jednotlivých etapách vývoja urbanistickej štruktúry sídla,

- pomenovanie jednotlivých slohových etáp,
 - popis jestvujúceho systému zelene,
 - priehľady, pohľady, výšková gradácia,
 - kompozičné väzby, vzťahy, danosti územia,
 - prevádzkovo – funkčné vzťahy,
 - makroštruktúra, mikroštruktúra zelene,
 - vyhodnotenie pamiatkových hodnôt zelene, a odôvodnenie jej ochrany
- vodné plochy a toky,
 - iné.

Zmapovať jednotlivé **druhy architektúry** (tie, ktoré sa významnou formou podieľajú na vzhľade pamiatkového územia):

- profánna architektúra
- sakrálna (kostoly, kaplnky...),
- technické stavby (mosty, komíny priemyselných stavieb a kotolní) a priemyselné stavby

Zmapovať **funkčné využitie územia** aj objektov:

- funkcie územia: strategická, správna, hospodárska, politická, kultúrna
- funkcie objektov: objekty kultúry a osvety, administratíva, vybavenosť, hospodárske stavby a pod.

Stavby vyhodnotiť a posúdiť z hľadiska pamiatkových hodnôt a ich významu, ako aj z aspektu stavebného materiálu (prevažujúci stavebný materiál v území) a stavebno-technického stavu (jednotlivé kategórie stavebno-technického stavu sú uvedené v legende Výkres stavebno-technického stavu objektov).

V rámci výskumu je možné spracovať inventarizáciu pamiatkových hodnôt jednotlivých objektov, ktorá pomôže pri spracovaní návrhu zásad a vypracovávaní podrobných pokynov k ich obnove (toto odporúčanie sa k spracovaniu dokumentácie výskumu ani návrhu zásad nevyžaduje).

Pri spracovaní výskumnej dokumentácie zamerať sa na:

- doplňujúci archívny výskum (doplniť - konkretizovať),
- výsledky realizovaných archeologických výskumov a predpoklad archeologických nálezísk na danom území (doplniť - konkretizovať),
- analýzu historickej zelene,
- charakteristiku komunikačného systému v území aj v širších vzťahoch,
- vyhodnotenie technickej infraštruktúry vo vzťahu k pamiatkovému územiu.

K vymedzeniu skúmaného pamiatkového územia je potrebné zabezpečiť aktuálnu vektorovú katastrálnu mapu resp. kópiu aktuálnej katastrálnej mapy s vyznačením dátumu vyhotovenia skutkového stavu a vydavateľa. Priebeh hranice pamiatkového územia a identifikáciu NKP na mape je potrebné overiť na OŠIS PÚ SR (súladi s vyhlásením pamiatkového územia, resp. NKP).

Zistené zmeny číslovania parciel oproti číslam uvedeným vo vyhláske, ktorou bolo pamiatkové územie vyhlásené (zmeny vykonané katastrálnym úradom prečíslovaním prípadne delením parciel) je nutné skonštatovať a konkrétne uviesť v ďalšom texte pod písmenom G.

Súčasťou spracovanej výskumnej dokumentácie bude **aktuálna fotodokumentácia**.

Usmernenie je formulované ako všeobecný, nie vyčerpávajúci, návod na spracovanie dokumentácie v zmysle §9 vyhlášky MK SR č. 253/2010 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon

o ochrane pamiatkového fondu. Pri spracovávaní konkrétnej dokumentácie je preto potrebné prihliadať na špecifiká daného územia a pri spracovaní vyčerpávajúcim spôsobom popísať jeho hodnoty. Je predpoklad, že u niektorých typov pamiatkových zón sa niektoré kapitoly budú musieť spracovávať v mierne odlišnej štruktúre, tento predpoklad sa týka najmä území špeciálneho typu (napr. s technickými dielami, s archeologickými náleziskami, alebo území charakteru kultúrnej krajiny).

Dokumentácia urbanisticko-historického výskumu

Obsahuje:

- textovú časť,
- fotografickú dokumentáciu
- grafickú dokumentáciu

I. TEXTOVÁ ČASŤ

A. Základné údaje o území

- A.1. Názov pamiatkového územia (pamiatkovej rezervácie alebo pamiatkovej zóny, ďalej len PR, PZ) podľa vyhlásenia
- A.2. Kraj, okres:
Mesto/obec:
Katastrálne územie: (Údaj je dôležitý najmä pre PZ krajinného a vidieckeho charakteru, kde PZ nie je totožná so ZUJ - osady a lazy a pod.)
Počet nehnuteľných kultúrnych pamiatok v pamiatkovom území (zoznam v prílohe):
Rozloha pamiatkového územia:
Súčasť iných chránených území a ochranných pásiem zriadených podľa osobitných predpisov: - napr. svetového dedičstva, území chránených - napr. ochrana prírody a pod. - vypísať
- A.3. Orgán, ktorý pamiatkové územie vyhlásil, dátum vyhlásenia, číslo uznesenia alebo nariadenia vlády pri PR; číslo vyhlášky, nariadenia alebo rozhodnutia, ktorou kompetentný orgán PZ vyhlásil

B. Parcelné vymedzenie hraníc územia podľa platného rozhodnutia o vyhlásení pamiatkového územia

- B.1. Odcitovať hranicu popisom, uvedenú v príslušnej forme vyhlásenia
- B.2. informácia o zanesení hranice v katastrí a o označení územia príslušným kódom v listoch vlastníctva a na mape

C. Údaje o zadaní a spracovaní výskumu vrátane rozhodnutia, na základe ktorého sa vykonáva

- C.1. Odôvodnenie účelu a cieľa realizácie urbanisticko - historického výskumu (Údaje o zadaní a spracovaní dokumentácie urbanisticko-historického výskumu. Požiadavka mesta, obce, alebo vlastná aktivita krajského pamiatkového úradu z dôvodu prípravy spracovania územno-plánovacej dokumentácie. Spôsob zadania (objednávka, alebo iné), rozsah vykonania

- C. 2. Metóda spracovania výskumu
- C. 3. Dátum spracovania výskumu:
- C. 4. kópia rozhodnutia KPÚ o výskume

D. Údaje o územnoplánovacej dokumentácii, podkladoch, prameňoch použitej literatúre a predchádzajúcich výskumoch

- D.1. Prehľad predchádzajúcich aj čiastkových urbanisticko-historických výskumov a údaje o ich právoplatnosti (názov materiálu, spracovateľ, rok spracovania, kto dokumentáciu odsúhlasil, dátum správoplatnenia, miesto uloženia)
- D.2. Prehľad platných územnoplánovacích dokumentácií a štúdií s uvedením ich právoplatnosti (názov materiálu, spracovateľ, rok spracovania, kto dokumentáciu odsúhlasil, dátum správoplatnenia)
- D.3. Mapové podklady (katastrálne mapy v mierke podľa veľkosti sídla, historické mapy)
- D.4. Staršie prieskumy a výskumy, archeologické výskumy územia (miesto uloženia)
- D.5. Archívne materiály (Archív, archívne číslo)
- D.6. Literatúra a ďalšie pramene

E. Historický a urbanisticko-architektonický vývoj územia

- E.1. Stručný historický (heslovitý) a stavebný vývoj, s rozhodujúcimi významnými dátumami – rokmi, ktoré sa viažu k premenám štruktúry
- E.2. Zásadné urbanistické vývojové etapy územia (v prípade, že ide o časť sídla, je potrebné uviesť súvislosť vo vývoji celku)

Ako príloha môžu byť priložené grafické schémy jednotlivých etáp vývoja sídla.

Pri spracovaní vychádzať z dostupných archívnych materiálov, literatúry, výsledkov archeologických výskumov a ďalších prameňov.

F. Charakteristika pamiatkových hodnôt územia

s dôrazom na špecifikáciu jednotlivých typov štruktúr a prvkov územia, pôdorysnú dispozíciu, vývoj a súčasný stav parcelácie v pamiatkovom území, charakteristiku spôsobu zástavby, hmotovú skladbu, urbanistickú kompozíciu a rozsah zachovania historickej štruktúry, dominanty a výškové zónovanie jednotlivých blokov zástavby, siluetu, panorámu územia, vyhodnotenie pamiatkových hodnôt pamiatkového územia a odôvodnenie ich ochrany

V tejto kapitole je potrebné v rámci jednotlivých blokov popísať status quo pamiatkových hodnôt v území, pozitívne aj negatívne javy voči pamiatkovým hodnotám, prvky a zásahy v pamiatkovom území. (výkres Stavebno-technický stav, pamiatkový rozbor)

Jednotlivé okruhy pamiatkových hodnôt skúmaného územia je potrebné bližšie charakterizovať.

F.1. PAMIATKOVÉ HODNOTY ÚZEMIA HMOTNEJ POVAHY

Celková stručná definícia predmetu ochrany územia, ktorá je základným východiskom pre všetky nižšie uvedené parciálne pamiatkové hodnoty. Tie **musia byť vždy popisované a hodnotené vo vzťahu k predmetu ochrany**

F.1.1. OBRAZ KRAJINY (reliéf terénu, vodné plochy, prírodné prvky) – charakteristické pohľady

Obraz sídla v krajine, konfigurácia terénu, hodnotné diaľkové pohľady v rámci krajiny - z prístupových ciest, železnice atď., ale aj v interiéri sídla.

F.1.2. VONKAJŠÍ OBRAZ ÚZEMIA – panoráma, silueta

F.1.3. VNÚTORNÝ OBRAZ ÚZEMIA – priestorová štruktúra (výškové a hmotovo-priestorové usporiadanie objektov)

F.1.3.1. Hmotová skladba zástavby

Charakteristický spôsob vytvárania zástavby, urbanistická kompozícia, rozsah zachovania historickej štruktúry, jej skladba. Počet podlaží (a ich absolútna výška) a tvar, sklon a orientáciu striech. Porovnávame úroveň terénu s úrovňou podlahy prízemí.

F.1.3.2. Strešná krajina

Výšky ríms a hrebeňov striech, tvary striech, komíny, vikiere, druhy a tvary krytiny, farebnosť.

F.1.4. FUNKČNÉ VYUŽITIE ÚZEMIA

Zhodnotiť funkčné využitie z pohľadu rešpektovania pamiatkových hodnôt – predmetu ochrany územia, prípadne poukázať na absentujúce funkcie pre riadne a bezkonfliktné fungovanie chráneného územia, resp. na funkcie nevhodné

F.1.5. HISTORICKÝ PÔDORYS (vo vyhláske je uvedená pôdorysná dispozícia)

Charakterizovať pôdorysnú štruktúru sídla Základom sú pôdorysné línie ulíc a ďalších komunikácií, situovanie a tvar námestí. **Pôdorys** (nepravidelný, pravidelný) **a jeho základné zložky**

– sieť ulíc a verejných priestranstiev, bloky zástavby a pod. (kompozičná os, námestie - tvar, veľkosť, zástavba; uličná sieť - diaľkové komunikácie, okružné ulice, hradbová ulička, domová parcela; opevnenie, predmestia) a zástavba

- obytné budovy s hospodárskym zázemím, sakrálne budovy, verejné budovy). Umiestnenie (poloha) jednotlivých objektov vo vzťahu k parcele ako celku, vo vzťahu k susedným objektom (pravidelnosť radenie, vzájomné rozostupy), vo vzťahu k verejným komunikáciám či priestoru (orientácia stavieb). Charakterizuje sa tiež usporiadanie zástavby parcely čo do skladby jednotlivých objektov či vzájomného usporiadania usadlostí a tiež mieru zastavanosti parcely.

Charakterizovať parceláciu (parcelácia intravilánu, parcelácia extravilánu – väzba na okolitú krajinu) - rozsah zachovania pôvodnej historicky dokumentovanej parcelácie ako nositeľa informácie o utváraní zástavby. Charakterizuje ju pravidelnosť, či nepravidelnosť vo vymedzení, šírka (limitujúca rozsah zástavby), smer, tvar a ďalšie (napr. priečne) delenie parciel.

F.1.6. OBJEKTOVÁ SKLADBA ÚZEMIA (kompozícia)

Charakteristika spôsobu utvárania historickej zástavby, hodnotná hmotová skladba, urbanistická kompozícia, rozsah zachovania historickej štruktúry.

F.1.6.1. **dominanty a akcenty**– celouzemné a miestne

Základné kompozičné princípy, identifikácia dominánt a ich kompozičné usporiadanie (identifikácia kompozičných osí).

Pre každé územie je charakteristické a umožňuje jeho identifikáciu v diaľkových pohľadoch. Najčastejšie ide o dominanty vertikálne, vežovité, menej často o historické hmotové alebo významové dominanty.

Pôsobenie dominánt a výškové zónovanie blokov zástavby je potrebné analyzovať ako jednu zo základných zložiek kompozičných princíпов a súčasť pamiatkových hodnôt.

F.1.6.2. **systém opevnenia**

Systém opevnenia (pod systémom sa rozumie celá sústava opevnenia vrátane priekop), jeho vývojové etapy. Pri sídlach, kde absentuje opevnenie je potrebné sledovať systém tradičnej skladby zástavby v okrajových polohách, ktorý často vytváral obranné riešenia, uzatváral zástavbu.

F.1.6.3. **priestory** (námestia, ulice, voľné plochy)

Charakteristické a hodnotné priehľady

F.1.6.4. **zástavba**

Architektonické, umelecko-historické a výtvarné hodnoty objektov pamiatkového územia (stručné charakteristiky, so slohovým zatriedením, príp. datovaním). Charakterizovať v rámci utvárania celkovej skladby územia. U novej architektúry poukázať na jej kvality, prípadne nekvalitu vo vzťahu k pamiatkovým hodnotám, so záverečným zhodnotením špecifik vytvárajúcich osobitosť sídla. (výkres stavebno-technického stavu)

F.1.6.5. **Zatriedenie nehnuteľností** (stavby, pozemky, zeleň, ...) v pamiatkovom území:

1. Nehnuteľné národné kultúrne pamiatky (**NKP**), na uvedené objekty sa vzťahuje § 27, § 28 a § 32 pamiatkového zákona (v texte uviesť ich charakteristiku, odporúča sa prehľad objektov doložiť tabuľkovou formou v textovej prílohe)
2. **nehnuteľnosti vytypované na vyhlásenie za NKP** (rovnako ako NKP)
3. **nehnuteľnosti s pamiatkovou hodnotou**, u ktorých je potrebné konkretizovať pamiatkovú hodnotu (napr. hmota, fasáda, parter, strecha, a pod.)
4. **nehnuteľnosti rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia** (prevládajúca hodnota § 29 ods. 3 zákona napr. historická uličná čiara, ...)
5. **objekty nerešpektujúce pamiatkové hodnoty územia** (uviesť v čom)
6. **pamätihodnosti obce** (podľa pamiatkového zákona)
7. **ostatné objekty nachádzajúce sa na pamiatkovom území** (dočasné objekty a pod.)

F.1.7. **ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ a miesta pod zemou ako pozostatky zaniknutých stavieb** (napr. historické chodby, pivnice)

Prehľad archeologických nálezísk s ich stručnou charakteristikou a upozornenie na predpokladané miesta archeologických nálezov staršieho osídlenia.

F.1.8. HISTORICKÁ ZELEŇ, plochy záhrad a parkov

Štruktúra zelene v pamiatkovom území - charakteristika súčasného stavu zelene, jej postavenia v urbanistickej štruktúre pamiatkového územia, genéza vývoja.

- zeleň v jednotlivých etapách vývoja urbanistickej štruktúry predmetného územia
- jednotlivé slohové etapy (v návaznosti na výkres slohovej analýzy)
- popis jestvujúceho systému zelene
- priehľady, pohľady, výšková gradácia
- kompozičné väzby, vzťahy a danosti územia
- prevádzkovo – funkčné vzťahy
- makroštruktúra a mikroštruktúra zelene
- vplyv údržby (väzba na výkres stavebno-technického stavu)

F.1.9. PRVKY ULIČNÉHO INTERIÉRU A ULIČNÉHO PARTERU

drobná architektúra, fasády objektov, výklady, plochy ulíc a námestí (povrchy komunikácií), reklama, oplotenie, osvetlenie a pod.

F.2. PAMIATKOVÉ HODNOTY ÚZEMIA NEHMOTNEJ POVAHY

Kultúrne hodnoty - genius loci, topografické miestne názvy (súpis pôvodných názvov hlavných a dôležitých námestí a ulíc), vývojový význam (v dejinách urbanizmu), historická tradícia (historické udalosti), kultúrna tradícia (významné osobnosti), správna tradícia

F.3. VYHODNOTENIE PAMIATKOVÝCH HODNÔT ÚZEMIA A ODÔVODNENIE JEHO OCHRANY

Zhrnutie, vyhodnotenie a odôvodnenie zachovania predmetu ochrany pamiatkového územia a jeho pamiatkovej ochrany na základe charakteristiky pamiatkových hodnôt územia.

II. FOTOGRAFICKÁ DOKUMENTÁCIA (mimo fotodokumentácie *návrhu zásad*)

skúmaného územia, najmä historická a súčasná fotodokumentácia, zameraná na významné interiérové a diaľkové pohľady, vrátane vedút. Optimálne je porovnanie v období pred zásahmi a súčasného stavu s poukázaním na konkrétne (aj zaniknuté) pamiatkové hodnoty, s uvedením negatívnych skutočností, prípadne požiadaviek na elimináciu nevhodných riešení. Text výskumu je nevyhnutné prepojiť s fotodokumentáciou (napr. cez čísla záberov). Sídlo je potrebné dokumentovať panoramatickými fotografiami s uvedením (označením) miesta urobena záberu. Pri spracovávaní fotodokumentácie súčasného stavu je potrebné sledovať postup záberov od celku k detailom.

FOTODOKUMENTÁCIA OBSAHUJE:

- reprodukcie historických vedút a historických fotografií územia, jednotlivých objektov, ulíc, reprodukcie starých pohľadníc,
- charakteristické pohľady do priestorov námestí a ulíc,
- zábery významných objektov,
- pohľady na uličné fasády zástavby,
- dvorové a vnútroblokové priestory,
- mestské opevnenie, priekopy,
- pohľady na celky zelene, cintoríny, krajinné dominanty (spojenie sakrálnych objektov so sadovníckymi úpravami a pod.)
- charakteristické detaily objektov,
- drobnú architektúru,
- výtvarno-umelecké dotvorenie priestorov,

- zábery na prepojenie pamiatkového územia s novou zástavbou,
- vhodné je doplniť pohľady na územie z výšky (z výškových stavieb, letecké snímky)

Zoznam fotografií je potrebné číslovať, popísať, uviesť dátum vyhotovenia, meno autora, resp. uviesť prameň, z ktorého historická fotografia pochádza

III. GRAFICKÁ DOKUMENTÁCIA (mimo grafickej dokumentácie *návrhu zásad*)

Každý výkres musí obsahovať rozpisku s uvedením názvu pamiatkového územia, spracovateľa, dátum spracovania, názov výkresu, mierku a jeho číslo. Na každom výkrese musí byť prehľadná a jednoznačná legenda použitých značení. Spracovanie v mape mierky podľa veľkosti sídla a podľa dostupných podkladov. Je potrebné uviesť zoznam výkresov, ktoré tvoria súčasť grafickej prílohy.

Je nutné použiť aktuálny mapový podklad, s presným označením druhu mapy, mierky, severky, dátumu stavu polohopisu a vydavateľa. Každý výkres musí byť opatrený rozpiskou s uvedením názvu pamiatkového územia, názvom výkresu, mierkou, menom spracovateľa, dátumom spracovania a číslom výkresu. Výkres musí obsahovať jasnú a jednoznačnú legendu použitých značení.

Ak výskum poukáže na nedostatočné vymedzenie územia a jeho ochranného pásma, je potrebné navrhnuť (a zdôvodniť) úpravu podľa aktuálnej katastrálnej mapy s identifikáciou po hraniciach parciel

V prílohe usmernenia je legenda k jednotlivým typom výkresov.

ZOZNAM VÝKRESOV (mimo grafickej dokumentácie *návrhu zásad*)

- Historické katastrálne mapy, (uviesť pôvod, rok vyhotovenia originálu, prípadne autora, miesto archivovania)
- Ortofotomapa.
- Výkresy (náčrty, schémy) historických etáp a rozbor predurbánneho, urbanistického a stavebného vývoja pamiatkového územia resp. sídla v jednotlivých význačných obdobiach (schematické znázornenie hlavných komunikačných ťahov, vodných tokov a blokov zástavby) so zaznačením archeologických nálezísk.
- **Mapa širších vzťahov** v mierke 1:5000
 - s vyznačením hranice pamiatkového územia
 - s vyznačením hranice jeho platného, prípadne navrhovaného ochranného pásma
 - s vyznačením významných panoramatických diaľkových pohľadových uhlov, rovnako aj z priestorov interiéru pamiatkového územia na krajinný obraz
- **Výkres rozboru pamiatkových hodnôt objektov a priestorov územia** (mierka 1:1000 alebo podľa veľkosti pamiatkového územia). Výkres obsahuje farebné prípadne grafické znázornenie jednotlivých kategórií objektov podľa bodov v kapitole I. - plochy zelene (prípadne aj jednotlivé solitéry), vyhodnotenia priestorov - námestí a ulíc, pohľady z pamiatkového územia na okolitú krajinu, významné pohľady v interiéri sídla, plochy po asanácii objektov – t.j. rezervné plochy, polohu cintorínov (predstavujú dôležitý prvok v štruktúre, prípadne aj zelene), vyznačenú hranicu pamiatkového územia, hranicu ochranného pásma, pokiaľ je vyhlásené a hmotové a výškové dominanty

Výkresy s analýzou pamiatkových hodnôt územia zobrazovať na podklade s čitateľne vyznačenou parcelnou sieťou a parcelnými číslami (podľa veľkosti sídla). Zároveň na nich vyznačiť najmä:

- hranicu pamiatkového územia
 - hranicu ochranného pásma pamiatkového územia
 - hodnotné urbanistické priestory
 - narušené urbanistické priestory, ktoré je nutné upraviť
 - NKP - potrebné je grafické diferencovanie značenia NKP objektov, NKP plôch (napr. záhrady, parky) a tiež plôch na ktorých sa nachádzajú NKP ktoré sa nedajú presne identifikovať (napríklad NKP náhrobníky na cintoríne, ktorý samotný nie je ako plocha chránený)
 - NKP navrhnutých na zrušenie pamiatkovej ochrany
 - objekty vytypované na zápis do ÚZPF
 - objekty s pamiatkovou hodnotou, v grafike je potrebné ju konkretizovať podľa textu v príslušnej kapitole (strecha, fasáda, priečelie, parter..)
 - vyznačenie nehnuteľnosti rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia
 - nehnuteľnosti nerešpektujúce pamiatkové hodnoty územia
 - miestne pamätihodností
 - ostatné objekty
 - plochy zelene podľa legendy
 - archeologické lokality zapísané a evidované
 - významné pohľady v interiéri pamiatkového územia nutné zachovať
 - chránené výškové a hmotové dominanty
 - prípadne ďalšie špecifické prvky odporúčané na ochranu
- **Výkres slohovej analýzy objektov** (mierka 1:1000 alebo podľa veľkosti pamiatkového územia) obsahuje farebné prípadne grafické vyznačenie prevládajúceho slohového zaradenia alebo hodnotného slohového zaradenia, resp. najstaršia slohová fáza jednotlivých objektov, podľa priloženej legendy. Pokiaľ neboli realizované umelecko–historické a architektonické výskumy na jednotlivé objekty v území, je možné, pri spracovaní slohovej analýzy, vychádzať z terénneho obhliadkového výskumu konfrontovaného s historickými mapami, prípadne s dochovanými archívnymi materiálmi a literatúrou. (v prípade území s ĽA a iných o charakteristické typy)
 - **Výkres stavebno-technického stavu objektov** (mierka 1:1000 alebo podľa veľkosti pamiatkového územia) obsahuje farebné, prípadne grafické vyhodnotenie technického stavu objektov podľa legendy, v kategóriách:
 - dobrý
 - vyhovujúci – potreba bežnej údržby
 - narušený – potreba väčších opráv, objekt je bez statických porúch
 - dezolátny – staticky narušený objekt, ktorý je možné zachrániť
 - v obnove
 - objekt, u ktorého je pozastavená obnova
 - demolovaný – fyzický zánik objektu

G. Návrh zásad ochrany, obnovy a prezentácie hodnôt územia

Úlohou návrhu zásad pamiatkovej ochrany je stanoviť všetky podstatné požiadavky ochrany, údržby a regenerácie pamiatkového územia a jeho pamiatkových hodnôt, pričom hlavným cieľom je usmerniť rozvoj pamiatkového územia. Požiadavky je potrebné formulovať všeobecne a principiálne tak, aby boli aplikovateľné na celé územie. Ak si špecifiká niektorých častí územia vyžadujú odlišné stanovovanie princípov, je potrebné takéto požiadavky uvádzať adresne a jednoznačne, aby nedochádzalo k mylným interpretáciám.

Návrh zásad je podkladom na spracovanie Zásad ochrany, obnovy a prezentácie pamiatkového územia (ďalej len „návrh zásad“).

Pri spracovaní návrhu zásad je nevyhnutná komunikácia a spolupráca spracovateľa s príslušným KPÚ.

Hlavné zásady urbanisticko-architektonického riešenia ochrany, obnovy, regenerácie a prezentácie hodnôt pamiatkového územia vychádzajú z výsledkov analýz urbanisticko-historického výskumu, stavebného vývoja a miery zachovania vyššie (v časti F) uvedených pamiatkových hodnôt pamiatkového územia. Tieto požiadavky navrhujú zásadný metodický prístup k ochrane, obnove a prezentácii pamiatkového územia.

- a) Pri nenarušenej kompaktnej zástavbe je zásadnou požiadavkou maximálna miera zachovania pôvodnej historickej štruktúry a urbanistickej koncepcie sídla, prípadne jeho časti len s predpokladanými bodovými korekciami, ak je to nutné.
- b) Pri čiastočne narušenej urbanistickej štruktúre je odporúčané regenerovať územie s určitým podielom novostavieb rešpektujúcich pamiatkové hodnoty územia.

Podľa § 9 ods. 2 c) vyhlášky MK SR č. 253/2010, ktorou sa vykonáva zákon o ochrane pamiatkového fondu, návrh zásad ochrany, obnovy a prezentácie hodnôt územia obsahuje všeobecné požiadavky pre pamiatkové územie na:

1. primerané **funkčné využitie územia**
2. zachovanie, údržbu a regeneráciu **historického pôdorysu** a parcelácie
3. zachovanie údržbu a regeneráciu hodnotnej objektivej skladby pamiatkového územia
4. zachovanie údržbu a regeneráciu **výškového a priestorového usporiadania objektov**
5. zachovanie údržbu a regeneráciu **prvkov uličného interiéru a uličného parteru**
6. zachovanie údržbu a regeneráciu **charakteristických pohľadov** siluety a panorámy územia
7. zachovanie, údržbu a regeneráciu **archeologických nálezísk**
8. zachovanie, údržbu a regeneráciu **ďalších kultúrnych a prírodných hodnôt** pamiatkového územia

Návrh tiež v zmysle § 9 ods. 2 d) vyhlášky obsahuje špecifické požiadavky pre konkrétne plochy pamiatkového územia, vymedzené v grafickej časti:

1. špecifikované pre jednotlivé bloky pamiatkového územia,
2. na využitie komunikácií a verejných priestranstiev,
3. na ochranu historickej zelene

Fotografická dokumentácia, najmä v prípade aktualizácie zásad, resp. ich časti, zameraná na dokumentovanie zmien a nových skutočností voči pôvodným zásadám

Grafická dokumentácia pamiatkového územia obsahuje:

- mapu širších vzťahov-v mierke 1:5000,
- vymedzenie pamiatkového územia a ochranného pásma a územný priemet návrhu zásad ochrany pamiatkového územia v mierke 1:1000

V zmysle § 9 ods.2 e) vyhlášky obsahuje aj požiadavky ochrany pamiatkového územia špecifikované pre usmernený rozvoj prostredia v ochrannom pásme.

G.1. TEXTOVÁ ČASŤ (návrhu zásad)

G.1.1. Požiadavky na primerané funkčné využitie územia

(§9 ods.2 písm. c1 vyhlášky)

Na základe vyhodnotenia funkčného využitia, ktoré sa skúma v dvoch hlavných polohách ako súkromné a verejné funkčné využitie, pri hlavnom ciele rešpektovania pamiatkových hodnôt územia poukázať na prípadné absentujúce funkcie pre riadne a bezkonfliktné fungovanie chráneného územia, resp. na funkcie nevhodné.

Pre rešpektovanie pamiatkových hodnôt jednotlivých objektov je základnou otázkou kontinuálna nadväznosť na pôvodnú funkciu. Zmeny z pôvodne súkromnej (obytnej) funkcie na verejnú (napr. obchodnú, alebo administratívnu) nesú so sebou nároky nielen na iné dispozičné, prípadne hmotovo-priestorové riešenia historických stavieb, ale i na nové využitie príľahlých pozemkov (nehnutelností). Pri stanovovaní požiadaviek na primerané funkčné využitie pamiatkového územia je potrebné sa vysporiadať najmä s touto skutočnosťou.

Požiadavky na riešenie dopravy vo vzťahu k ÚPN (komunikačné ťahy, parkoviská, pešie zóny atď.), a vo vzťahu k ochrane a prezentácii pamiatkových hodnôt územia.

Požiadavky na regeneráciu pamiatkového územia a životného prostredia (ovzdušie, zeleň, vodné toky, hlučnosť, domový odpad a jeho likvidácia, verejné hygienické zariadenia – ak majú tieto dopad na pamiatkové hodnoty územia, na ich regeneráciu a prezentáciu).

G.1.2. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie

(§9 ods.2 písm. c2 vyhlášky)

G.1.2.1. Požiadavky na zachovanie a **ochranu historickej pôdorysnej schémy**, verejných priestranstiev, námestí, hlavných a vedľajších uličných priestorov, uličných čiar

(vychádzať z predmetu ochrany pamiatkového územia - špecifik historických priestorov „génia loci“, s určením základnej koncepcie ich regenerácie), prípadne rehabilitácia bodovo narušenej, nie však rekonštrukcia zaniknutej štruktúry. Požiadavka na zachovanie a ochranu historickej parcelácie.

G.1.2.2. Požiadavky na **reguláciu novej zástavby** a určenie a riešenie **rezervných plôch**

Rezervné plochy a plochy po asanácii objektov vymenovať podľa parcelných čísel s presným vymedzením hranicami parciel v grafickej prílohe so značením R1 - RX. V texte stanoviť podmienky a možnosti novej výstavby vyplývajúce z kompozičných vzťahov k pôvodnej historickej zástavbe, čo sa týka hmotovej a priestorovej skladby, výškového zónovania a funkčného využitia. Výškové limity pre novú výstavbu stanovovať v metroch, prípadne výškami ríms susedných objektov.

G.1.3. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu hodnotnej objektivej skladby pamiatkového územia

(§9 ods.2 písm. c3 vyhlášky)

- G.1.3.1. Požiadavka na ochranu charakteru tradičnej skladby zástavby (napr. bloková, radová, rozvoľnená, soliterna a i. pri jednotlivých typoch sídiel), resp. požadovať rešpektovanie definovaného spôsobu zástavby pri novostavbách
- G.1.3.2. Požiadavka na zachovanie a ochranu historických **dominánt** a kompozície výškového zónovania sídla a prípadné odporúčanie korekcií v prospech eliminácie narušených vzťahov (ak sídlo nemá dominanty, vyjadriť to)
- G.1.3.3. Požiadavky na zachovanie, ochranu a prezentáciu systému **opevnenia** (nie je cieľom komplexná dostavba zaniknutých častí opevnenia, je potrebné vyjadrenie sa k prípadnej náznakovej prezentácii. K opevneniu pristupovať ako k celkovému systému vrátane priekop.
- G.1.3.4. Požiadavka na zásady diferencovaného prístupu pri ochrane, obnove a údržbe **objektov** v pamiatkovom území pre:

1. **NKP**, na uvedené objekty sa vzťahuje § 27, § 28 a § 32 pamiatkového zákona (v texte uviesť ich charakteristiku, odporúča sa prehľad objektov doložiť tabuľkovou formou v textovej prílohe)
2. **nehnutelnosti vytypované na vyhlásenie za NKP** (rovnako ako NKP)
3. **nehnutelnosti s pamiatkovou hodnotou**, u ktorých je potrebné konkretizovať pamiatkovú hodnotu (napr. hmota, fasáda, parter, strecha, a pod.) i vo vzťahu k pamiatkovým hodnotám územia
4. **nehnutelnosti rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia** (prevládajúca hodnota § 29 ods. 3 zákona napr. historická uličná čiara, ...)
5. **objekty nerešpektujúce pamiatkové hodnoty územia** (uviesť v čom)
6. **pamätihodnosti obce** (podľa pamiatkového zákona)
7. **ostatné objekty a nehnuteľnosti nachádzajúce sa na pamiatkovom území** (dočasné objekty a pod.)
8. **NKP, ktoré sú navrhnuté na zrušenie pamiatkovej ochrany**, podľa § 20 pamiatkového zákona

Potrebné je stanoviť individuálne požiadavky a prístup k jednotlivým kategóriám stavieb pri ich ochrane, údržbe, obnove a prezentácii v zmysle zákona a vyhlášky. Vytypovať objekty s potrebou úprav s cieľom zlepšenia stavu pamiatkového fondu a prinavrátenia pôvodných hodnôt historickému urbanistickému celku. Tabuľkové zoznamy jednotlivých kategórií objektov doložiť v textových prílohách.

G.1.4. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu výškového a priestorového usporiadania objektov

(§9 ods.2 písm. c4 vyhlášky)

Požiadavky na **zachovanie** údržbu a regeneráciu hodnotného hmotového usporiadania, na zachovanie a rešpektovanie výškového zónovania jednotlivých objektov a ucelených štruktúr. Požiadavky na zachovanie charakteru stavebných hmôt v exponovaných polohách. Ochrana strešnej roviny ako piatej fasády - výšky ríms, výšky hrebeňov striech, sklonu striech, komínov a iných prvkov pri využívaní podkroví (určenie charakteristických typov striech a ich uplatnenie pri regenerácii - možnosti zmien tvarov striech, použité vikierov, strešných okien, odporúčané materiály na krytinu)

G.1.5. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu prvkov uličného interiéru a uličného parteru

(§9 ods.2 písm. c5 vyhlášky)

- G.1.5.1. Požiadavka na ochranu **typických prvkov prostredia** (ploty, predzáhradky, malá architektúra, dlažby, fontány, plastiky, pútače, lavičky a iný mobiliár, typické architektonické prvky objektov pre konkrétne pamiatkové územie, príp. vytypovať ako predmet ochrany ojedinelé architektonické prvky, ktoré sa už bežne nevyskytujú)
- G.1.5.2. Požiadavky na zachovanie výber a použitie charakteristických **stavebných materiálov** na základe v danom prostredí historicky overených používaných materiálov, určiť požiadavky pre výber a aplikáciu klasických prípadne z hľadiska pamiatkových hodnôt vhodných nových stavebných materiálov.
- G.1.5.3. Požiadavky na zachovanie, ochranu, obnovu a údržbu **pamiatkových a výtvarných hodnôt drobnej architektúry a výtvarných diel** dotvárajúcich prostredie pamiatkového územia. Kvantitatívne a priestorové obmedzenia umiestňovania novodobých výtvarných diel.
- G.1.5.4. Požiadavka **nasvetlenia - iluminácie** historických priestorov a budov, slávnostné a príležitostné osvetlenie, nutné komunikačné osvetlenie (určenie typov nasvetlenia a materiálu svietidiel)
- G.1.5.5. Požiadavky pre riešenie infraštruktúry vrátane jej **technických zariadení** (elektro, plyn, kúrenie, káblové rozvody, telefón, voda, kanalizácia, možnosti umiestnenia antén pre GSM). Poukázať na požiadavku výnimiek z platných noriem vzhľadom na ochranu pamiatkového územia ako aj jednotlivých NKP (napr. neumiestňovať rozvodné skrine na fasádach objektov a odstránenie nevhodných povrchových rozvodov). Zhodnotiť predpokladaný zásah do susedných objektov, resp. do prostredia v súvislosti s osádzaním technických zariadení súvisiacich s ilumináciou, stanoviť požiadavky na eliminovanie ich negatívneho zásahu do prostredia.

G.1.6. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu charakteristických pohľadov, siluety a panorámy územia

(§9 ods.2 písm. c6 vyhlášky)

Požiadavka na zachovanie a ochrana siluety, panorámy územia v kontexte s krajinou a pohľadových uhlov z jednotlivých dôležitých priestorov pre pamiatkové územie. Potrebné je túto požiadavku uplatniť aj pri pohľadoch z pamiatkového územia smerom von na okolitú krajinu. Stanoviť požiadavky na ochranu údržbu a regeneráciu charakteristických pohľadov vo vnútri pamiatkového územia. Vyjadriť sa aj k rušivým prvkom (objektom) v rámci tejto kategórie a premietnuť ich do bodu c)

G.1.7. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu archeologických nálezísk

(§9 ods.2 písm. c7 vyhlášky)

Poukázať na zákonom stanovené postupy a určiť spôsob ochrany, údržby a prípadne stanoviť potrebu a rozsah prezentácie

G.1.8. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu ďalších kultúrnych a prírodných hodnôt územia.

(§9 ods.2 písm. c8 vyhlášky)

V tejto kapitole je potrebné stanoviť požiadavky na špecifické hodnoty prostredia, spolupôsobiacie s pamiatkovými hodnotami, ako aj na prezentáciu pamiatkového fondu územia. V rámci toho je potrebné zhodnotiť súčasný stav prezentácie, podporiť vedenie a evidenciu

pamätihodností, iniciatívu informovania verejnosti o pamiatkovom fonde a jeho hodnotách, ako aj o pamätihodnostiach. Je potrebné poukázať na využitie a sprístupnenie jednotlivých súčastí pamiatkového fondu, priebežnú propagáciu, aktivizáciu a zapojenie obyvateľstva do projektu regenerácie pamiatkového územia a jeho dlhodobej údržby.

Zároveň je potrebné stanoviť **požiadavky** na zachovanie, ochranu, obnovu a údržbu **historickej zelene** (zeleň uličných interiérov, parkové dispozície, zeleň dvorov a záhrad, sadovnícke úpravy areálov a verejných priestranstiev, ostatná zeleň pamiatkového územia). Navrhnuť koncepčný prístup k riešeniu zelene vo vzťahu k urbanistickým štruktúram, po odbornom posúdení, na zachovanie a údržbu jestvujúcej zelene a návrh novej výsadby. Tabuľkový prehľad jednotlivých plôch doložiť do textových príloh.

Rozdelenie zelene podľa kategórií:

- Plochy historickej zelene - NKP,
- Plochy zelene vytypované na zápis do ÚZPF,
- Plochy zelene s pamiatkovou hodnotou, prípadne s inou kvalitou
- Plochy ostatnej zelene
- Plochy navrhovanej zelene

V zmysle §9 ods.2 d) sú požiadavky na ochranu historickej zelene vyjadrené aj v grafickej časti návrhu zásad

G.1.9. Požiadavky ochrany pamiatkového územia špecifikované pre usmerný rozvoj prostredia v ochrannom pásme

(§9 ods.2 písm. e vyhlášky)

V zmysle §9 ods.2 e) vyhlášky obsahuje návrh zásad aj požiadavky ochrany pamiatkového územia špecifikované na usmerný rozvoj prostredia v ochrannom pásme. Tieto požiadavky sa zameriavajú najmä na ochranu pamiatkových hodnôt chráneného územia:

- siluety
- diaľkových pohľadov na pamiatkové územie a jeho časti
- dominantnosti historických dominánt pamiatkového územia.

Tiež je potrebné stanoviť požiadavky na ochranu a na usmerňovanie prostredia kultúrnych pamiatok a pamiatkového územia v dotykových oblastiach pamiatkového územia a jeho ochranného pásma.

G.2. Fotografická dokumentácia (návrhu zásad)

Fotografická dokumentácia riešeného pamiatkového územia, ilustrujúca požiadavky s príkladmi vhodných a nevhodných riešení a s dokumentovaním rezervných plôch + jednotlivé chránené pohľady (uviesť aj stanovisko pohľadov)

Zoznam fotografií je potrebné číslovať, popísať, uviesť dátum vyhotovenia, meno autora, resp. uviesť prameň, z ktorého pochádza

G.3. Grafická časť (návrhu zásad)

Grafická príloha vychádza z §9 ods.2 d) Vyhlášky, kde je stanovená potreba vyjadriť špecifické požiadavky na konkrétne plochy pamiatkového územia aj v grafickej časti tak, aby boli špecifikované pre jednotlivé bloky pamiatkového územia (písm. 1). Predovšetkým má byť vyjadrený diferencovaný prístup k jednotlivým objektom v území aj s poukázaním na ich

konkrétnu pamiatkovú hodnotu (podľa legendy v prílohe). Takisto majú byť vyčlenené rezervné plochy v území, prípadne stanovené požiadavky na využitie komunikácií a verejných priestranstiev. V prílohe usmernenia je legenda k jednotlivým typom výkresov.

ZOZNAM VÝKRESOV (grafickej časti návrhu zásad)

▪ **Mapa širších vzťahov v mierke 1:5000**

- s vyznačením hranice pamiatkového územia
- s vyznačením hranice jeho platného, prípadne navrhovaného ochranného pásma
- s vyznačením chránených panoramatických diaľkových pohľadových uhlov, rovnako aj z priestorov interiéru pamiatkového územia na krajinný obraz

▪ **Výkres návrh zásad ochrany pamiatkového územia v mierke 1:1000**

s čitateľne vyznačenou parcelnou sieťou a parcelnými číslami (podľa veľkosti sídla) zobrazuje najmä:

- hranicu pamiatkového územia
- hranicu ochranného pásma pamiatkového územia
- návrh zmeny hraníc pamiatkového územia
- vyznačenie hodnotných urbanistických priestorov
- vyznačenie narušeného urbanistického priestoru, ktorý je nutné upraviť
- vyznačenie NKP - potrebné je grafické diferencovanie značenia NKP objektov, NKP plôch (napr. záhrady, parky) a tiež plôch na ktorých sa nachádzajú NKP ktoré sa nedajú presne identifikovať (napríklad NKP náhrobníky na cintoríne ktorý samotný nie je ako plocha chránený)
- vyznačenie NKP navrhnutých na zrušenie pamiatkovej ochrany
- vyznačenie objektov vytypovaných na zápis do ÚZPF
- vyznačenie objektov s pamiatkovou hodnotou, v grafike je potrebné ju konkretizovať podľa textu v príslušnej kapitole (strecha, fasáda, priečelie, parter..)
- vyznačenie nehnuteľnosti rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia
- vyznačenie nehnuteľnosti nerešpektujúce pamiatkové hodnoty územia
- vyznačenie miestnych pamätihodností
- ostatné objekty
- navrhované úpravy objektov: parterov, fasád, podlažnosť objektov, stiech
- rezervné plochy s ich číselným značením
- plochy zelene podľa legendy
- archeologické lokality zapísané a evidované
- hranica oblasti pamiatkového územia, resp. ochranného pásma v ktorej zásady pamiatkovej ochrany požadujú (dočasne) vyhlásenie stavebnej uzávery
- plocha pamiatkového územia ktorú nie je možné z hľadiska ochrany pamiatkových hodnôt zastavať
- významné pohľady v interiéri pamiatkového územia nutné zachovať
- chránené výškové a hmotové dominanty
- prípadne ďalšie špecifické prvky odporúčané na ochranu

Je potrebné uviesť zoznam výkresov, ktoré tvoria súčasť grafickej prílohy.

Je nutné použiť aktuálny mapový podklad, s presným označením druhu mapy, mierky, severky, dátumu stavu polohopisu a vydavateľa. Každý výkres musí byť opatrený rozpiskou s uvedením názvu pamiatkového územia, názvom výkresu, mierkou, menom spracovateľa, dátumom spracovania a číslom výkresu. Výkres musí obsahovať jasnú a jednoznačnú legendu použitých značení.

Ak výskum poukáže na nedostatočné vymedzenie územia a jeho ochranného pásma, je potrebné navrhnuť (a zdôvodniť) úpravu podľa aktuálnej katastrálnej mapy, podľa možnosti, s identifikáciou po hraniciach parciel. V prípade veľkých parciel a pod. je možné hranicu viesť aj mimo hraníc parciel, avšak je potrebné pri jej vedení spájať identifikovateľné body (priesečníky parciel a pod.).

Poznámka: Typy legiend jednotlivých výkresov sú uvedené v prílohe *usmernenia*. Základné farebné značenie (červená, oranžová, zelená a pod.) je potrebné, podľa možnosti, dodržať. Stanovené konkrétne odtiene farieb a spôsoby šrafovania majú orientačný charakter, prvoradá je celková zrozumiteľnosť a prehľadnosť výkresov.

Toto usmernenie nadobúda platnosť od 1.1.2011.

Pokyny k postupu pre spracovateľa návrhu zásad a pre KPÚ

- Ako už bolo v úvode uvedené pri spracovávaní návrhu zásad je nevyhnutná spolupráca spracovateľa s príslušným KPÚ, s miestnou samosprávou a s obstarávateľom a spracovateľom územnoplánovacej dokumentácie.
- Pred predložením na posúdenie v Odbornometodickej komisii PÚ SR predloží spracovateľ spracovanú dokumentáciu príslušnému KPÚ na pripomienkovanie.
- Pamiatkový úrad Slovenskej republiky posúdi a prerokuje dokumentáciu v Odborno-metodickej komisii Pamiatkového úradu SR a vydá stanovisko k výsledkom výskumu.
- **Krajský pamiatkový úrad predmetnú dokumentáciu (po zapracovaní prípadných pripomienok) schválí a zašle Pamiatkovému úradu SR Odboru ŠIS-u zoznam objektov vytypovaných na zápis do ÚZKP, ako podnet na spracovanie návrhov na vyhlásenie ich pamiatkovej ochrany. Zároveň zašle schvaľujúci doklad spolu s právoplatnými zásadami PÚ SR.**
- **Ak sa Krajský pamiatkový úrad nestotožní so znením návrhu zásad, vypracuje svoj vlastný návrh, pričom pre jeho schvaľovanie platí rovnaký postup, ako pre schvaľovanie zásad.**
- **Pri aktualizácii zásad pamiatkovej ochrany je potrebné presne uvádzať, ktoré zásady a ktorá ich časť je predmetom aktualizácie. Schvaľovanie aktualizácie podlieha rovnakým procesným krokom, ako schvaľovanie návrhu zásad.**

Prílohy usmernenia Pamiatkového úradu SR k spracovaniu dokumentácie „Urbanisticko–historický výskum“

Výkres ROZBOR PAMIATKOVÝCH HODNÔT OBJEKTOV A PRIESTOROV V PAMIATKOVOM ÚZEMÍ - legenda (v textovej časti F. Charakteristika pamiatkových hodnôt.)

		NKP - OBJEKTY
		NKP – PLOCHY (PARKY, ZÁHRADY, CINTORÍNY, DVORY A POD.)
		PLOCHY NA KTORÝCH SA NACHÁDZAJÚ MALÉ OBJEKTY NKP, KTORÉ NIE JE MOŽNÉ NA MAPE PRESNE LOKALIZOVAŤ (NAPR. NKP – NÁHROBNÍKY NA CINTORÍNE, KTORÝ SAMOTNÝ NIE JE AKO NKP CHRÁNENÝ)
		NEHNUTELNOSTI VYTYPOVANÉ NA VYHLÁSENIE ZA NKP
		NEHNUTELNOSTI S PAMIATKOVOU HODNOTOU (KONKRETIZOVAŤ PAMIATKOVÚ HODNOTU – HMOTA /H/, FASÁDA /F/, PARTER /P/, STRECHA /S/ A POD.)
		NEHNUTELNOSTI REŠPEKTUJÚCE PAMIATKOVÉ HODNOTY ÚZEMIA (NAPR. HISTORICKÁ ULIČNÁ ČIARA A POD.)
		NEHNUTELNOSTI NEREŠPEKTUJÚCE PAMIATKOVÉ HODNOTY ÚZEMIA (KONKRETIZOVAŤ – NAPR. ULIČNÁ ČIARA, VÝŠKA, HMOTA OBJEKTU A POD.)
		MIESTNE PAMÄTIHODNOSTI
		(DÔLEŽITÉ) ASANOVANÉ HISTORICKÉ OBJEKTY
		OSTATNÉ OBJEKTY PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA
		HODNOTNÝ HISTORICKÝ URBANISTICKÝ PRIESTOR (NÁMESTIA, ULICE) PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA
		NARUŠENÝ URBANISTICKÝ PRIESTOR
		HODNOTNÁ KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA
		NARUŠENÁ KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA
		DIALKOVÉ POHLADOVÉ UHLY NA HISTORICKÚ SILUETU PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA (JEDNOTLIVÉ POHLADY JE POTREBNÉ OČISLOVAŤ A ZOSULADIŤ S FOTODOKUMENTÁCIOU)
		DIALKOVÉ POHLADOVÉ UHLY Z INTERIÉRU PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA (JEDNOTLIVÉ POHLADY JE POTREBNÉ OČISLOVAŤ A ZOSULADIŤ S FOTODOKUMENTÁCIOU)
		VÝZNAMNÉ POHLADY V INTERIÉRI PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA (JEDNOTLIVÉ POHLADY JE POTREBNÉ OČISLOVAŤ A ZOSULADIŤ S FOTODOKUMENTÁCIOU)
		LÍNIA DÔLEŽITÝCH DIALKOVÝCH POHLADOV
		PRELUKY, PLOCHY PO ASANÁCII OBJEKTOV
		PLOCHY HISTORICKEJ ZELENÉ - NKP, NAVRHNUTÉ, VYTYPOVANÉ (V PLOCHE VYZNAČIŤ SKRÁTKOU – NKP, NÁVRH, VYTYP)
		PLOCHY ZELENÉ S PAMIATKOVOU HODNOTOU PRÍPADNE INOU KVALITOU
		OSTATNÁ ZELEŇ
		HRANICA PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA
		ÚZEMIE PAMIAKOVEJ REZERVÁCIE ALEBO PAMIAKOVEJ ZÓNY
		HRANICA OCHRANNÉHO PÁSMA PÚ
		VÝŠKOVÉ A HMOTOVÉ DOMINANTY
		HISTORICKÁ ULIČNÁ ČIARA
		HISTORICKÉ KOMPOZIČNÉ OSI – DÔLEŽITÉ KOMUNIKAČNÉ ŤAHY, HLAVNÉ ROZVOJOVÉ LÍNIE (ROZLIŠIŤ JEDNOTLIVÉ HISTORICKÉ ETAPY)
		ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ
		VODNÉ PLOCHY A TOKY

Výkres **SLOHOVÁ ANALÝZA OBJEKTŮV** – legenda
 (v textovej časti E. Historický a urbanisticko-historický vývoj územia)

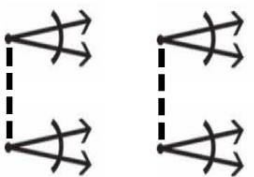
		ROMÁNSKY SLOH
		GOTIKA
		RENEŠANCA
		BAROK
		KLASICIZMUS
		HISTORIZUJÚCI SLOH
		SECESIA
		1. POLOVICA 20. STOROČIA
		2. POLOVICA 20. STOROČIA (<i>PODĽA POTREBY ODLÍŠIŤ NAPR. ARCHITEKTÚRU 50-60-TYCH ROKOV A POD.</i>)
		NAJSTARŠIA ZISTENÁ STAVEBNÁ FÁZA (V KRÚŽKU PRÍSLUŠNÁ FARBA)

Výkres **STAVEBNO-TECHNICKÝ STAV OBJEKTŮV** – legenda
(v textovej časti F.Charakteristika pamiatkových hodnôt územia)

		<i>DOBRY</i>
		<i>VYHOVUJÚCI – POTREBA BEŽNEJ ÚDRŽBY</i>
		<i>NARUŠENÝ – POTREBA VÄČŠÍCH OPRÁV, OBJEKT JE BEZ STATICKÝCH PORÚCH</i>
		<i>DEZOLÁTNÝ – STATICKY NARUŠENÝ OBJEKT</i>
		<i>V OBNOVE</i>
		<i>OBJEKT U KTORÉHO JE POZASTAVENÁ OBNOVA</i>
		<i>FYZICKÝ ZÁNİK OBJEKTU</i>

Výkres ŠIRŠIE VZŤAHY – legenda

(v textovej časti F. Charakteristika pamiatkových hodnôt – Obraz krajiny)

		HRANICA PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA
		ÚZEMIE PAMIATKOVEJ REZERVÁCIE ALEBO PAMIATKOVEJ ZÓNY
		HRANICA OCHRANNÉHO PÁSMA PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA
		CHRÁNENÉ POHLADOVÉ UHLY Z INTERIÉRU PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA (JEDNOTLIVÉ POHLADY JE POTREBNÉ OČÍSLOVAŤ A ZOSÚLADIŤ S FOTODOKUMENTÁCIOU)
		CHRÁNENÉ POHLADOVÉ UHLY NA HISTORICKÚ SILUETU PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA (JEDNOTLIVÉ POHLADY JE POTREBNÉ OČÍSLOVAŤ A ZOSÚLADIŤ S FOTODOKUMENTÁCIOU)
		LÍNIA DÔLEŽITÝCH DIAĽKOVÝCH POHLADOV

Výkres ZÁSADY OCHRANY PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA – legenda (v textovej časti G. Návrh zásad ochrany, obnovy a prezentácie hodnôt územia.)

		HRANICA PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA (ČIARU JE POTREBNÉ KRESLIŤ TAK, ABY HRANICA BOLA IDENTICKÁ S JEJ VONKAJŠOU HRANOU)
		ÚZEMIE PAMIATKOVEJ REZERVÁCIE ALEBO PAMIATKOVEJ ZÓNY
		HRANICA OCHRANNÉHO PÁSMA PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA (ČIARU JE POTREBNÉ KRESLIŤ TAK, ABY HRANICA BOLA IDENTICKÁ S JEJ VONKAJŠOU HRANOU)
		HODNOTNÝ URBANISTICKÝ PRIESTOR
		NARUŠENÝ URBANISTICKÝ PRIESTOR, KTORÝ JE POTREBNÉ PREHODNOTIŤ, REVITALIZOVAŤ A POD. (KONKRETIZOVAŤ OPATRENIA)
		HODNOTNÁ KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA
		NARUŠENÁ KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA, KTORÚ JE NUTNÉ REHABILITOVAŤ (KONKRETIZOVAŤ OPATRENIA)
		NKP - OBJEKTY
		NKP – PLOCHY (PARKY, ZÁHRADY, CINTORÍNY, DVORY A POD.)
		PLOCHY NA KTORÝCH SA NACHÁDZAJÚ MALÉ OBJEKTY NKP, KTORÉ NIE JE MOŽNÉ NA MAPE PRESNE LOKALIZOVAŤ (NAPR. NKP – NÁHROBNÍKY NA CINTORÍNE, KTORÝ SAMOTNÝ NIE JE AKO NKP CHRANENÝ)
		NKP NAVRHNUTÁ NA VÝPIS Z ÚZPF (ZRUŠENIE OCHRANY)
		NEHNUTEĽNOSTI VYTYPOVANÉ NA VYHLÁSENIE ZA NKP
		NEHNUTEĽNOSTI S PAMIATKOVOU HODNOTOU (KONKRETIZOVAŤ PAMIATKOVÚ HODNOTU – HMOTA /H/, FASÁDA /F/, PARTER /P/, STRECHA /S/ A POD.)
		NEHNUTEĽNOSTI REŠPEKTUJÚCE PAMIATKOVÉ HODNOTY ÚZEMIA (NAPR. HISTORICKÁ ULIČNÁ ČIARA A POD.)
		NEHNUTEĽNOSTI NEREŠPEKTUJÚCE PAMIATKOVÉ HODNOTY (KONKRETIZOVAŤ ODPORÚČANÉ OPATRENIA NA ELIMINACIU RUIŠIVÝCH PRVKOV)
		MIESTNE PAMÄTIHODNOSTI
		OSTATNÉ OBJEKTY PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA
		PLOCHY HISTORICKEJ ZELENE - NKP, NAVRHNUTÉ, VYTYPOVANÉ (V PLOCHE VYZNAČIŤ SKRATKOU – NKP, NÁVRH, VYTIP.)
		PLOCHY ZELENE S PAMIATKOVOU HODNOTOU PRÍPADNE INOU KVALITOU
		PLOCHY OSTATNEJ ZELENE
		ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ
		REZERVNÉ PLOCHY (DOPLŇUJÚCIM ZNAČENÍM SA ODPORÚČA ČO NAJVIAC KONKRETIZOVAŤ LIMITY ZÁSTAVBY – PODLAŽNOSŤ, TVAR PÓDORYSU, TVAR STRECHY A POD.)
		PLOCHA PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA KTORÚ NIE JE MOŽNÉ Z HLADISKA OCHRANY PAMIATKOVÝCH HODNÔT ZASTAVIŤ
		HRANICA OBLASTI PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA, RESP. OCHRANNÉHO PÁSMA V KTOREJ ZÁSADY PAMIATKOVEJ OCHRANY POŽADUJÚ (DOČASNE) VYHLÁSENIE STAVEBNEJ UZÁVERY (POŽIADAVKA JE ZDŮVODNENÁ V TEXTOVEJ ČASŤI)
		CHRÁNENÉ POHLADOVÉ UHLY V INTERIÉRI PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA (JEDNOTLIVÉ POHLADY JE POTREBNÉ OČÍSLOVAŤ A ZOSÚLADIŤ S FOTODOKUMENTÁCIOU)
		CHRÁNENÉ POHLADOVÉ UHLY Z INTERIÉRU PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA (JEDNOTLIVÉ POHLADY JE POTREBNÉ OČÍSLOVAŤ A ZOSÚLADIŤ S FOTODOKUMENTÁCIOU)
		CHRÁNENÉ POHLADOVÉ UHLY NA SILUETU (PANORÁMU) PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA A JEHO PROSTREDIA (JEDNOTLIVÉ POHLADY JE POTREBNÉ OČÍSLOVAŤ A ZOSÚLADIŤ S FOTODOKUMENTÁCIOU)
		CHRÁNENÉ POHLADOVÉ UHLY (ZO VŠETKÝCH BODOV LÍNIE)
		CHRÁNENÉ VÝŠKOVÉ A HMOTOVÉ DOMINANTY
		VODNÉ PLOCHY A TOKY